Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2025–2026

26 643 Informatie- en communicatietechnologie (ICT)

29 362 Modernisering van de overheid

Nr. 1537

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN KONINKRIJKSRELATIES

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 1 juli 2026

Hierbij geef ik invulling aan de toezegging uw Kamer te informeren over de stand van zaken van de uitgevoerde verkenning naar de soevereine overheidscloud in het kader van de Nederlandse Digitaliseringsstrategie (NDS)[1]. Ook geef ik invulling aan de motie Kathmann (PRO) en Six Dijkstra (NSC) waarin verzocht wordt om het uitgangspunt van een soevereine cloud voor strategische toepassingen onomwonden te steunen[2]. Om als overheid slagvaardig te kunnen blijven optreden in een veranderende geopolitieke context is het essentieel om te beschikken over een soevereine overheidscloud.

Ik ga, mede namens de Staatssecretaris van Digitale Economie en Soevereiniteit, hieronder in op de stappen die zijn gezet, de belangrijkste bevindingen die hieruit volgen en het vervolg dat we hieraan willen geven. Bijgevoegd vindt u de volledige notitie met de verkenning naar de soevereine overheidscloud, het onderzoek van Gartner dat samen met het programma NDS is uitgevoerd en het bijbehorende begrippenkader.

Opgave

Op het terrein van cloudtechnologie bevindt de overheid zich inmiddels in een situatie die niet langer houdbaar is. Tegen deze achtergrond bevat het coalitieakkoord[3], stevige ambities omtrent cloud, het verhogen van digitale veiligheid en soevereiniteit en het verkleinen van strategische risico's bij cloudgebruik. Hiervoor is een samenhangende, overheidsbrede cloudaanpak nodig die deze risico's niet alleen ondervangt, maar ook een stevig fundament legt voor een toekomst waarin digitale soevereiniteit centraal staat. Dit vraagt niet alleen een infrastructurele aanpak, maar

[1] https://www.digitaleoverheid.nl/nederlandse-digitaliseringsstrategie-nds/6-prioriteiten-voor-een-overheid/prioriteit-1-cloud/
[2] Kamerstukken II, 2025/2026, 21 501-33, nr. 1155
[3] Coalitieakkoord 2026–2030

kst-26643-1537
ISSN 0921 - 7371
's-Gravenhage 2026

bijvoorbeeld ook een beleidsmatige aanscherping door de aanstaande herziening van het rijksbrede cloudbeleid en aandacht voor het verbeteren van de concurrentiepositie van de Nederlandse en Europese cloudsector.

Aanpak

In het kader van de verkenning zijn de volgende activiteiten ondernomen:
- Tussen november 2025 en januari 2026 is een open dialoog met de markt gevoerd over het komen tot een soevereine clouddienst en de wijze waarop daarin samengewerkt kan worden met de markt[4].
- Samen met onderzoeks- en adviesbureau Gartner zijn de relevante ontwikkelingen op de Nederlandse en Europese cloudmarkt in kaart gebracht en hieruit is een aantal mogelijk scenario's voor de realisatie van de soevereine overheidscloud geïdentificeerd.
- Clouddefinities en een bijbehorend begrippenkader zijn overheidsbreed vastgesteld[5].
- Samen met experts vanuit de overheid wordt een eerste ontwerp van soevereine clouddienst opgesteld. De focus van dit ontwerp ligt op een containerplatform dat voldoet aan de Haven[6]-standaard. Dit ontwerp wordt opgesteld op basis van open source (open en vrij beschikbare broncode), waardoor de leveranciersafhankelijkheid afneemt.
- Bovengenoemd ontwerp wordt in een Proof of Concept gerealiseerd en is één van de eerste doorbraaktrajecten waar de Nederlandse Digitale Dienst aan werkt. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van bestaande innovatie-voorzieningen, waaronder Digilab[7].

Voorkeursrichting

Op basis van inzichten en kennis die zijn opgehaald is een voorkeursrichting bepaald voor de realisatie van de soevereine overheidscloud; deze voorkeur wordt uiteengezet in de bijgevoegde Notitie Verkenning soevereine overheidscloud[8].

Het kabinet geeft de voorkeur aan een zo soeverein mogelijk ingerichte cloudomgeving die waar mogelijk wordt gehuisvest in de overheidsdatacenters (ODC's) van het Rijk. Dat betekent dat de overheid zowel praktisch als juridisch beschikt over hardware, fysieke toegang en locatie. Dit sluit samenwerking met de markt niet uit. Inbreng van expertise vanuit de markt is noodzakelijk en de vorm die dat krijgt, zal in de komende maanden uitgewerkt worden.

Deze keuze sluit aan bij wat Gartner heeft beschreven als scenario A: een nieuwe soevereine overheidsclouddienst die onder centrale regie wordt neergezet[9]. De beoordeling van de door Gartner geschetste scenario's laat zien dat dit de meest kansrijke route is. Gegeven de uitgangssituatie wordt daarmee een gezamenlijke versnelling van de transitie naar soevereinere digitalisering bereikt. Alternatieve scenario's kennen een langere doorlooptijd en dragen minder bij aan de opbouw van kennis en expertise binnen de overheid.

---

[4] Verslag Open Dialoog NDS cloud
[5] Op 16 april 2026 in het Overheidsbreed Beleidsoverleg Digitale Overheid (OBDO)
[6] https://haven.commonground.nl/
[7] https://digilab.overheid.nl/
[8] Deze inzichten en de voorkeursrichting zijn op 11 juni 2026 goedgekeurd door het Overheidsbreed Beleidsoverleg Digitale Overheid (OBDO).
[9] Het onderzoeksrapport van Gartner wordt als bijlage bij deze brief meegezonden.

Financiële consequenties

Een overheidsbrede soevereine clouddienst gaat alleen werken als voldoende overheidstaken er gebruik van maken en hun bestaande infrastructuurbudgetten inbrengen in de bekostiging van deze clouddienst. Dit is een ingrijpende transitie.

Zonder het vooraf financieren van de eenmalige opstartkosten van deze clouddienst wordt deze transitie veel complexer en gaat het langer duren. De financiering van de soevereine overheidscloud wordt in de volgende fase uitgewerkt.

Vervolg

De eerste stappen op weg naar een overheidsbrede soevereine clouddienst zijn nu gezet; de gekozen invulling geeft richting aan de verdere uitwerking. Het ontwerp van deze soevereine clouddienst wordt doorontwikkeld en zal binnenkort openbaar gemaakt worden zodat andere partijen kunnen bijdragen aan de doorontwikkeling en er zelf gebruik van kunnen maken. De regie blijft bij de overheid, maar marktpartijen en anderen, zoals onderwijs- en kennisinstellingen, worden nadrukkelijk uitgenodigd om bij te dragen.

De Proof of Concept van het ontwerp is gestart en bij positieve uitkomsten doorontwikkeld naar een kleinschalige productieomgeving. Dat betekent dat uiterlijk eind 2026 de eerste applicaties op de soevereine cloud kunnen worden gehost. Voor opschaling naar grootschalige productieomgevingen zal een sourcingtraject worden gestart. Daarbij worden naast overheidsorganisaties ook marktpartijen betrokken.

Parallel aan de technische opschaling werken we een voorstel uit van een leverings- en serviceorganisatie, met bijzondere aandacht voor overheidsbrede dienstverlening. Daarbij wordt bezien of deze organisatie publiek, privaat of hybride wordt vormgegeven.

Tot slot

Tot slot wil ik graag benadrukken dat het kabinet groot belang hecht aan het vergroten van de digitale soevereiniteit en een meer autonome overheidsdienstverlening. Het komen tot een soevereine overheidscloud vormt daarin een belangrijke stap. Belangrijke voorwaarde hiervoor is betere en intensievere samenwerking tussen de ODC's om hier als overheid slagvaardig in te kunnen handelen. Hier zet ik vol op in.

Graag informeer ik u voor het kerstreces opnieuw over de stand van zaken.

De Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
E. van der Burg